



Životní prostředí – prostředí pro život

Analýza toků textilních odpadů v České republice

Ing. Anastasia Shtukaturova

Ústav chemických procesů AV ČR, v.v.i.

Projekt SS02030008 Centrum environmentálního výzkumu: Odpadové a oběhové hospodářství a environmentální bezpečnost

Hlavní témata: popis současného stavu s textilními odpady, analýza dat a překážky pro recyklaci

Klíčová slova: textil, textilní odpad, recyklace, oběhové hospodářství

Neustále rostoucí populace a životní úroveň obyvatelstva způsobily spolu s fenoménem rychlé módy výrazný nárůst spotřeby textilu po celém světě. Textilní průmysl spotřebovává přírodní zdroje, přispívá ke znečišťování životního prostředí a produkuje skleníkové a odpadní plyny. V dnešní době textilní odpady jsou většinou skládkovány a spalovány, protože recyklace je komplikována z několika důvodů najednou. Za prvé, recyklace textilních odpadů je problematická kvůli jejich heterogennímu složení: mohou být vyrobeny z pletených, tkaných nebo netkaných textilií, a navíc se skládají ze směsi syntetických a přírodních vláken. Za druhé, textilní výrobky jsou obvykle ošetřeny různými přípravky, které dodávají hotovému výrobku vlastnosti jako vodoodpudivost, nehořlavost nebo nemačkavost. Přítomnost chemikálií v textilních výrobcích ještě více komplikuje recyklaci.

V roce 2020 EU přijala nový Akční plán pro oběhové hospodářství, zásady, které musí být implementovány do legislativy každého členského státu. Hlavním cílem Akčního planu pro oběhové hospodářství je maximalizace recyklace všech druhů využitelných odpadů, včetně textilních odpadů, kde jejich třídění bude povinné od roku 2025. Proto se v České republice v roce 2021 objevil nový zákon o nakládání s odpady vycházející ze zásad Akčního planu. Nový zákon určuje důležité změny pro sběr a úpravy textilních odpadů.

Jako základ pro optimalizaci těchto procesů byla vytvořena analýza materiálových toků (MFA) pro zjištění současného stavu s toky textilních odpadů v ČR. Byly zjištěné dva hlavní toky, a to průmyslové textilní odpady a textilní odpady z domácností. Výsledky ukázaly, že u produkce průmyslových textilních odpadů nedošlo k výraznému nárůstu: v roce 2010 množství průmyslových textilních odpadů bylo 70 405 tun a v roce 2019 87 840 tun. Opačná situace je s textilními odpady z domácností: v roce 2019 produkce představovala 37 393 tun a v porovnání s rokem 2010 je téměř desetkrát vyšší. Navíc dlouhodobá analýza vzorků směsného komunálního odpadu (SKO) ukázala, že vzorky obsahovaly kolem 7 % různých druhů použitých textilních výrobků, které by mohly být vhodné pro recyklaci. Překvapivě se podle MFA na základě oficiálních údajů recykluje především komplexnější textilní odpad z domácností, zatímco homogennější průmyslové textilní odpady se známým složením se častěji skládkují nebo spalují. Naše výsledky potvrzují, že Česká republika není dobře připravena na plnění ambiciózních recyklačních cílů Akčního planu v souvislosti s textilními odpady z důvodů neustále

rostoucích objemů tohoto druhu odpadu a těžko dostupných oficiálních statistik o jeho produkci, chybějících recyklačních technologií a zastaralosti systém sběru odpadu.

